



LO CRIT Se La PATRIA

SETMANARI TRADICIONALISTA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

PER TOTA LA PENÍNSULA
Trimestre. 5 rals

ULTRAMAR Y ESTRANGER
Trimestre. 10 rals

Número solt: 2 quartos.

ADMINISTRACIÓ:

PALLA, 31, LLIBRERÍA
LA PROPAGANDA CATALANA.

25 exemplars: 4 rals.

Número atrassat: 4 quartos.

SUSCRIPCIÓ PERA DEDICAR UN MONUMENTAL SENYOR BISBE DE DAULIA.

Suma anterior.	200 Rals.
D. Manel Fena.	2 »
D. Pere Coders	4 »
D. Miquel Marçel.	4 »

Total. 210 Rals.

Continúa oberta la Suscripció.

JÚDICI DE L' ANY 1886.

ISTIL MAÑÉ Y FLAQUER EN L' ALMANACH DEL «DIARI
DE BARCELONA.»

Dia 1 de Janer.—Fa fret.

Dia 6.—Las tropas vesteixen de gala.

Dia 23.—En aquest dia las fortalesas no han isat banderas, ni las baterias han fet salva ni s' ha donat una pesseta de plus als soldats, ni s' han il·luminat los edificis públics, ni ha tingut lloch en lo Palau Ral l' acostumada recepció que s' celebraba en vida de Don Alfonso XII.

Dia 25.—L' emperador d' Alemanya escriu (ell mateix) a la Regenta donantli l' pésam per la mort del seu marit.

Lo duch de Sevilla parla mal de la familia de Don Alfonso.

Lo duch de Sevilla es espolsat de l' exercit.

Lo duch de Sevilla es condemnat a vuyt anys de castell.

¡Pobre duch de Sevilla!

Dia 28.—Mort lo general Fajardo. ¡La terra l' hi sia lleugera!

Dia 11 de Febrer.—Los republicans espanyols dinan, pera celebrar l' aniversari de la proclamació de la republica.

3 de Mars.—Es fusellat en Cartagena l' indiuiduo que va donar la veu de foch contra 'n Fa-

jardo. ¡Fort! Perque ho feya. A quants se sublevan se 'ls deu fusellar, menos a 'n Martinez Campos.

Dia 27.—Los liberals voldrían que 'ls carlins se barallessin com nosaltres, pero ells, no ho volen y 'ns amolan ab la seva unió y disciplina.

Dia 12 de Maig.—Anuncis d' un terrible ciclón.

Dia 13.—Lo ciclón anunciat causa estragos, pero molt grants y de conseqüencias.

Dia 17.—Naix lo fill póstum de Don Alfonso XII.

Lo Sr. Márto, al dirho als diputats, quasi plora d' alegria.

Consti que 'n Márto ha sigut republicà.

Los diputats republicans trinan de coratje.

Los ministerials y conservadors mol contents.

Nosaltres tan trempats, puig d' una y altra manera totas las gallinas nos ponan.

Dia 22.—Es bateixat lo fill de Donya Cristina.

L' anomenan Alfons, XIII per suposat.

Dia 25.—Los ditxosos y pesats carlistas donan que pensar, pues Don Carlos protesta per la proclamació de Don Alfons XIII. Està vist que aqueixos *carcas* no 'ns volen may deixá menjar ab pau y sossego.

Respectém totas las ideas, pero 'ls carlistas, ¡aixís se morissin de viu en viu!

Dia 24 de Juny.—No és festa, pero tothom celebra San Joan com si ho fos.

En la riera de San Joan hi ha fira.

En la fira venen bergansins y altres tonterias pera nens y demés canalla.

Dia 8 de Juliol.—Ab molts modus comensa la discussió del idem *vivendi*.

Dia 22 d' Agost.—Un periódich carlí reparteix per tot Catalunya cinquanta mil fullas ab los furs catalans, plan d' economias y carta manifest de l' any 1869 per Don Carlos.

Lo Gobernador, lo jefe de Policia y tota la idem se posan en moviment y agafan gent, a conseqüencia d' aqueixa fulla, que de ma en ma s' ha donat en los teatros, de casa en casa, en los passeigs y Rambla.

Las autoritats juran no olvidar la jugada, y fastidiar si poden, al atrevit setmanari que ha publicat ditas fullas.

29 d' Agost.—Per esmena, 's reparteixen deu mil fullas més de las avans ditas.

Dia 15 de Septiembre.—Cada dia s' anuncian sublevacions, pero ningú hi creu, ni las desitja, pues tot va be... pera quants menjem de l' arrós del pressupost.

Dia 19.—Lo tró gros. S' ha sublevat la tropa. Y aixó que tot va bé. ¡Quina gent! ¡Fer com lo Sr. Martinez Campos!

Dia 3 d' Octubre.—Ja l' han atrapat.

Lo setmanari carlí, autor de las fullas del mes d' Agost, ha sigut denunciat y prés son director. Que 's fastidii.

Dia 4.—¡Quina llástima! Ja ha sigut posat en llibertat, encara que ab crescuda fiança.

Dia 4 de Novembre.—Nova denuncia del setmanari carlí. Ben fet. No hagués felicitat a Don Carlos no li hauria passat aixó. Que las pagui totas juntas. Aqueixos integros deuben ser exterminats, a fi de que no 'ns diguin mestissos ni 's burlin de nosaltres.

Dia 7.—La familia carlista está contenta perque lo seu Princep, que estava malalt, ja ha sortit de perill. La vritat es que nosaltres estém de mal humor per tal noticia. ¡Ja teniam mitja necrologia escrita! ¡Quina llástima... Pero ¡quí sap! pot ser serveixi, cambiant los noms, algun altre dia...

3 de Desembre.—Gracias a Deu, hem sortit en bé de l' enfermetat que ha posat en perill la nostra vida. Ho dibém ab franquesa, no 'ns pe-

nedim de ser lliberals, al contrari: al tornar al mon, nos proposém combatre ab més furia que may á lo terrible enemich dels lliberals de totes menas, lo tradicionalisme, ó carlisme, y defen-sar la sempre lliberal monarquia de nostre bon Rey Alfons XIII.

TAFANERIAS Y OFICIOSITATS.

Diu la *Campana de Gracia* en un dels seus últims números:

«Hi ha á Pallejá un mestre d' estudi que va pendres tant interés per la salut de 'n Jaumet, que feya resar un pare-nostre cada dia al noys de l' estudi. Després se dedica á recullir firmas per donar gracias á Deu, lo qual sembla que no hauria de fer gayre gracia á la Junta provincial de instrucció pública. ¿No es de la mateixa opinió la citada Junta?»

A nostre entendre, á la M. I. J. de instrucció pública, lo que li hauria de fer poca gracia, pero molt poca, y creyém que no ni fa gens ni mica, es lo desitj que ab tanta sorpresa manifesta *La Campana* de que tota una Junta provincial de una nació católica com Espanya, se constitueixi en perseguidora de un senyor professor, per haber practicat pública ó privadament actes de religió que s' han fet á Madrid, Barcelona, Valencia, Zaragoza, ó meller dit: en totes las 49 provincias d' Espanya: tant en las més populosas ciutats, com en los més petits y apartats pobles de la península y de totes las possessions espanyolas.

Ja sabém tots lo que pot dar de sí una xicota de vida tan mundana com porta la *Campana* de la *Desgracia*. Pesars á la seva bona Mare, mentres lo nostre estimadíssim Pare tingui que estar per forsa algun temps més fora de *Casa*. ¡Ay quant torne nostre Pare que va prometre formalment que tornaria! Aquell dia si que la desgraciada y pecadora *Campana* no tindrà prou ulls pera plorar las maldats que haurá fet á la seva bona Mare.

¡Ay desdixada *Campana*! qué farás quant tots los bons espanyols y hasta tú, qu' ets una mossota que t' has empenyat en presentarte á la societat com á filla borda de nostra amada Espanya... ¿qué farás quant tots sabré que nostre amantíssim Pare es cridat ab grans clamors y lamentos per la industria, per lo comers y per la agricultura nacionals, que avuy jeuhen agnizant prop de l' ampla y fonda ossera que 'ls hi ha obert ton company de glorias y fatigas, l' impio lliberalisme... ¿qué farás, te repetesch, quant tots sabré que nostre molt bo, molt sabi, molt prudent y molt recte Pare, posi, qual nou Pelayo, sa benehida y gloriosa planta sobre nostra pobreta y desventurada Espanya, pera tréuerla del llot inmundu en lo qual tos digníssims companys y tu la haheu ensorrada?... Lo que farás, serà: Córrer com un dimoni esparverat cap á casa, y fugir de tot perill.

¡Ah valenta!

JAUMET.

CRIDORIAS.

Traduhim:

«*La mort roija*. Així s' titula una secta que s' ha descubert, y que te per objecte abreviar

los sufriments del home que ha perdut la salut, suposant que qui deixa sufrir al próxim comet pecat mortal.

En virtud d' aquesta idea la secta, fa matar á sos confreres malalts, acompanyant la mort ab ceremonias; durant las quals, lo anomenat *capellá*, vestit de vermell y ab un llas del mateix color, ofega al pacient.

Recomenam aquest fet á los que defensen la llibertat de conciencia.»

Y LO CRIT DE LA PATRIA avisa á sos lleigidors que s' guardin de posarse en aquesta secta, sino saben primer que tots los socios son lliberals y s' han de enmalaltir primer q' élls.

Desitjariam que si fossin los ministres socios de aquesta secta, enmalaltissin ben aviat y *acto seguido* se fessin las ceremonias que porta 'l seu ritual.

Llavors, potser Espanya respiraria.

Ha mort assassinat en Madrit un tal Vao, redactor de *Las Dominicales del libre pensamiento*.

Aquí tenen lo fruyt de las sevas ensenyansas.

Are que vaigin combatint á la Religió Católica que te en sos preceptes: *Lo quint no matarás*.

El Progreso menjantse las peras ab la vista:

«De *El Siglo Futuro*:

El Progreso entretiene sus ocios contando como será *la república*, á sus lectores.

Y será *la república*, segun *El Progreso*, *representativa, pura, presidencial* y entre *suiza y americano*.

Sobre todo *americana*»

Aixó es lo que volém nosaltres; perque las *americanas* passen molt depressa com los *xarops*, quan hi ha forsa set.

Aixís es, que quant hi haurá molta set de *alló*... se procurarà fer passar ben depressa la *americana república*.

Are si s' vol entendre *americana* (ó *jech*) podrém assegurar que será *americana del Recio*.

Mes si 'l *Progreso* s' refereix á *americana* (ó *rigodons*) també podem assegurar que á tal *república* se l' hi farà ballar una *americana* ó *xotis* quant vulga Don Carlos.

De modo que tant si es *americana* de ballar, com de veurer, com pessa de vestir, hi pert de totes maneres la senyora *República*.

Ab aixó, retiri *El Progreso* son càlcul anticipat y consideri que ab la vista sol no s' menjan las peras.

Ningú podrà negar que aquest secle es lo dels adelantos.

Proba irrecusable de lo que acabém de afirmar es la següent noticia de *Las Circunstancias* de Reus: «Procedentes de Barcelona llegaron ayer dos franceses, Mr. Richar y Mr. Jean; los cuales se proponen dar esta noche un concierto de carambolas hechas todas con la nariz.»

¿Veuben si progressem?

Seguint la costum de progresar, algun dia arriurarem á veurer que las donas portin pantalons y levita, puig ja n' hi ha que portan sombrero de copa.

Y aixís progressant y adelantant, pot ser

també arriurarem á veurer que 'n Sagasta y demás *colla* se posin las botinas per barret y viceversa, y que 'ls lliberals tots, caminin de cap per vall, cosa que casi no fora gaire estranya, vist que ab las sevas ideas més valen los peus que 'l cap.

Consti de totes maneres que aixó del nas es exajerat. Las carambolas va ferlas *Lo Diluvi* ab los nens lo dia dels Ignocents.

En un discurs digué Cánovas als ministres parlant del indult de Villacampa:

«Habeis faltado á la ley y á la Constitucion.»

Molt ben dit; pero lo pais pot dir igualment:

«La ley y la Constitució lliberals, han faltat ab nosaltres.

¡Fora lleys lliberals!

¡Fora Constitucions idem!

¡Visca.... ¡eeexeem!

Diu un periódich *negre*:

«Pidal renuncia hablar y presta su vnevolencia á un ministerio donde hay tres ó cuatro masones.»

¿Y no s' deya, are fa pochs dias, que *Pidal* combatiria á la *Masoneria* en el Congreso?

Es vritat que s' deya; pero també varem dir nosaltres que no ho faria, ó que si ho fes, fora *pura ceremonia*.

L' hi deuen haber ensenyat la cassola d'arrós ó la cartera de que parlavam fa pochs dias.

No pot ser altra cosa.

Hem rebut de Girona una circular demanant limosnas pera la construcció del temple que en honor del Sagrat Cor de Jesús se erigeix en aquella ciutat.

Diu lo govern que per estar previnguts per lo que podria resultar del conflicte europeo, se fassin anar á los principals ports de Ultramar lo número de barcos possible, y mantenirse neutrals.

¿De quins barcos podrà fer us lo govern si tot just está en projecte la formació de una esquadra regular?

¡Ah, ja comprenem! Hi enviará barcos de paper.

Y tripulats per pussas.

Y ab canons... de palla.

Y aixís estarém ben assegurats y *preparados para cualquier evento*.

Batllori Picafort.

LO QUE PASSA.

¿Qué pasa, més qué no pasa,

Y que 's lo que pasará

En lo govern que s' empassa,

Fins quant no s' pot empassá?

Veijém; y escolteu un poch;

Y si per cas teniu fret,

Poseus á vora del foch

Y al costat lo porronet.

Estaba tot abatut

Avans de escriurer aixó,

Y entre aqueixas ha vingut

Lo Crit ferm y valentó.

Veient, donchs, sa valentia

Y la seva claretat,
D' un cop me vé l' alegria,
Y l' mal humor m' ha marxat.

Me dona ánimo y valor
Per dir lo que 'l meu cor sent,
Y publicá 'ho sens cap temor
Devant de tota la gent.

¿Qué passa? m' he preguntat;
Estich fresch si he de respondrer;
Donchs, crech, no hauria acabat
Ni que l' sol nos 's 'nés á pondrer.

Mes... un poquet aném dihent
Per cumplir lo compromís:
Passa l' desvergonyiment,
No passa l' que fa felís.

Lo pagés atropellat,
Lo comers molt abatut,
Y en tot y per tot costat
Reina la lley del embut.

L' industria de mort ferida,
Lo trevallador sens pá,
La cátedra pervertida,
De justicia no se 'n fa.

De contribucions y pestas
Per tot arreu ne va ple;
Aufegantho tot ab festas,
Ab banquetes y no sé qué.

Tot s' emplea y tot se busca
Per ferne sempre dinés;

M.E. C. D. A. B. C. 16 s' empatusca

En nom de lo nou progrés.

Y en fi: ¿quí son mes atesos
Per lo govern lliberal?

Donchs son los menos entesos
Y 'ls corrumputs per lo mal.

Si no es així, ho manifestan
Los seus fets irracionals,
Ya que tot estat empestan
Ab sos decrets lliberals.

¿Y quin es lo més pagat?
—Aquell que menos ho afanya,
¿Quin lo més atropellat
En aquesta pobre Espanya?

Llegiu; que sembla mentida:
La Religió, 'ls capellans,
Los carlins en mort y vida
Y los católichs, romans.

Lo comers, l' agricultura,
L' industria, la ciencia y l' art,
Tot sen va á la sepultura,
Governant y gobernat.

Lligan la prempsa moral,
La guiada per bon intent;
Mes s' acampa molt formal
Tot lo que vol lo següent:

Filosofía moderna
Que té y que vol per vritat,
La llum de negra llanterna,
Lo vici per llibertat.

Periódichs desordenats,



Voluptuosos y falsaris,
Que estant sos homs obstinats,
Buscan fer més perdularis.

Esta, lectors, es la Espanya,
Tal es la depravació,
Que l' lliberalisme ab sanya
Ha estés per tot cantó.

31 de Desembre de 1886.

UN AYGUADER.

VARIETATS.

HISTORIA D' UN TRABUCH.

La botiga del ferrer del meu poble, era un arsenal d' armas inútils. Casi tots los instruments homicidas tenian allí un digne representant. Escopetas sense gatillos, gatillos sense escopetas, culatas, canons, bayonetes llargas y y rovelladas com rustidors vells, sabres com tallants, y luego pistolas de bossa, trabuchs *naranjeros*, tot barrejat ab algunas heynas de conreu, com rellas, aixadas, birollas de carro, etcétera. Allí las armas mortíferas y 'ls instruments de agricultura s' unian ab llassos de trenyinas y pols com cautiús del temps.

Per entremix dels canons fets malbé y de las culatas hi treya 'l morro un trabuch, tan ample com la gola d' un ministre d' Hisenda.

Era un escombra-carrers que engorjaba en

sa gola de ferro tres dotsenas de balas y la pólvora y 'ls tacos corresponents sens que l' hi produhís cap indigestió.

Era d' espurna y la seva historia tenia algunes tacas de sanch estrangera.

Los héroes de nostres temps s' habian oblidat d' éll, y allí, baix una capa de rovell, esperaba la hora en que 'l ferrer lo dés de baixa hasta convertirlo en una pala ó en una dotsena de ferraduras.

Durant la guerra de la Independencia habia estat al servey de un *servil*, y en honor de sa historia s' ha de dir que 'l trabuch va cumplir be la seva obligació y tenia á càrrech molts francesos. Una vegada va caurer presoner de la colla del gran bandoler Napoleon, y al ser examinat per un regitsé de gabatxos furiosos, va tenir la gracia de dispararse y 'n va enviar cinch al canyet.

Aixó bastá pera que 'l tiressin á un pou per traydor, d' ahont va tenir la fortuna de treurel son antich amo.

Portá á cap altrás gestas semblants, que no referím per brevetat.

Acabada la lluyta per la Independencia fou ficat á un sostre-mort.

Passá la primera guerra civil y 'l trabuch, á pesar de sos instints reaccionaris y de ser aficionat á la sanch, no digué al exercit cristino: aquesta boca es meva.

Després del conveni y abrás de Judas, dich de Maroto, lo trabuch fou portat del sostre-mort, á ca 'l ferrer ahont l' hem trobat.

Una tarde de 1873, lo xicot més valent del poblet se presentá á casa del ferrer y l' hi digué: Demá me 'n vaig ab la partida; preparam lo trabuch que tens aquí.

—No 'l podrás pas dur—li digué 'l Vulcano—perque es d' espurna y no podrias rustir á cap negre.—Lo arreglas—va anyadí 'l xicot—la operació no 'm sembla pas impossible, y tinch interés en tragar un' arma que va tombar tants gabatxos.

Lo ferrer, per donar gust al jove, se disposá á arreglar lo trabuch.

L' hi arrencá la recambra y n' hi posá un' altra ab ximeneya per pistóns; lo carregá hasta la boca pera probarlo y 'l lligá á un arbre; dispará per medi de una corda, y la proba doná 'l resultat que s' desitjaba. Luego l' fregá ab oli y polvos hasta deixar-lo més brillant que la espasa verge d' un cadet.

Al s' endemá en Salvador, que així s' anomenaba 'l xicot, se despedí de sos amichs, abrassá á sa mare viuda, que mentres ploraba deya: ¡¡visca Cárlos VII!! Y agafá l' arma y marxá en busca dels carlistas.

No l' hi fou difícil trobar una partida de set homes, tots valents y ab trabuchs com lo seu.

Lo reberen gustosos, l' abrassaren y l' hi do-

naren, sens reparo, un lloch en la petita partida.

Ben prompte 'ls probá Salvador que era digne del trabuch.

Aquella tarde una companyia de voluntaris de la llibertat, s' atreví á atacar á nostres guerrers, aquets esperaren l' atach sense tremolar.

Y quant los cipayos s' acostaren cent passos, descarregáren sobre ells los trabuchs ab tal punteria, que vuyt de aquells mercenaris lliures mossegaren la terra.

Los valents de la gloriosa van guillar; los vencedors carregaren los trabuchs y s' l lensaren sobre aquells. Salvador va correr més que tots, doná alcans als més gansos. ¡Entregueuse, negres! 'ls digué, apuntant 'ls hi el trabuch; aquella boca del infern los fou tremolar d' espant y s' entregaren sense condicions.

Eran set los presoners.

Salvador los entregá al jefe de la partida, y continuá perseguint als demés.—(Continuará).

EPISODIOS TRADICIONALISTAS.

ALBUM DE PERSONAJES CARLISTAS

con sus biografías,

por
D. F. de P. O.

Se ha publicado ya el primer cuaderno de esta interesante obra.

Imp. de Bertrán y Altés, Pelayo, 6, baixos.